

Pr. lect. dr. Sorin Marinescu,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie, Galați

PAZNICII CEI CREDINCIOȘI AI TAINEI SFÂNTULUI BOTEZ: DREAPTA-CREDINȚĂ ȘI DREAPTA-SLUJIRE

***Abstract:** This study proposes the analysis of the Sacrament of Holy Baptism from a double perspective – the pure faith and the right service, seen as grounds of faith in Christ and the Holy Church, where we integrate through the Baptism. The right faith presupposes first of all the knowledge of the effects of the Holy Baptism, which are presented as a pure unity and simultaneity, given in the unity of the most precious gift of unity which we receive in this holy Sacrament: grace of the Holy Spirit. Through grace, we die together with Christ Who thus conveys His relentless power of sacrifice and we resurrect with Christ. This resurrection being an ontological rebirth, is understood as a regaining of the heavenly status and image recovery in Logos. This revival is followed then by grace, which gives us freedom to sin, the resurrection of Christian personal, spiritual growth, always assisted by Christ. It is absolutely necessary, from this perspective, the right service, which primarily means compliance dogmatic and canonical on Holy Baptism; pastoral care, but also permanent church ministers, to those directly involved in receiving this Holy Sacraments: children, parents and godparents, through their catechesis and awareness to the place they occupy in the Church – the Body of Christ – in which they have been received through baptism.*

***Keywords:** pure faith and the right service, effects of the Holy Baptism, grace of the Holy Spirit, freedom to sin, spiritual growth, compliance dogmatic, pastoral care.*

În anul omagial al Sfântului Botez și al Sfintei Cununii în Patriarhia Română, Conferința pastoral-misionară semestrială organizată de Arhiepiscopia Dunării de Jos ca parte a programului-cadru național bisericesc a propus analizarea câtorva aspecte referitoare la Taina Sfântului Botez, dintr-o perspectivă complexă: credința curată și dreapta-slujire ca fundamente ale fidelității față de Mântuitorul Hristos și Trupul Său tainic care este Biserica, în care ne integram prin Botez.

Credința și slujirea nu sunt însă două realități separate, nici măcar două realități care se mișcă asimptotic una către cealaltă, tinzând să se întâlnească la infinit, ci două aspecte ale aceleiași realități spirituale. Credința este temelul slujirii, slujirea este reflexul dreptei-credințe. Propovăduirea credinței nu este un simplu discurs de reflecție, ci o reflexie a dreptei-slujiri.

Dacă mărturisirea credinței se separă de primirea Tainelor¹, atunci credința se diminuează sau decade într-o teorie lipsită de eficiență, iar dacă Tainele se despart de mărturisirea întregii credințe, ele devin acte fără semnificație, ori cu un sens alterat. Poruncindu-le ucenicilor mai întâi să învețe, apoi să boteze (Mt. 28, 19-20), Hristos-Domnul a arătat că din învățatură se naște credința, iar credința trebuie să fie completată și încununată de săvârșirea Botezului, căci „*credința este ușa tainelor*”². Dreapta-slujire presupune cunoașterea temeinică a învățăturii de credință, care condiționează, de fapt, moștenirea vieții veșnice (Ioan 17, 3).

Taina Sfântului Botez fiind primul moment din viața credincioșilor în care ei își însușesc roadele activității răscumpărătoare a Mântuitorului Hristos, în primul rând, slujitorii altarelor au responsabilitatea de a cunoaște în profunzime învățătura Bisericii privind rolul mântuitor al acestei Sfinte Taine.

Sfântul Botez nu este un simplu simbol sau doar o garanție că cel ce crede este mântuit, ci el are efecte reale în viața creștină. Prin această Sfântă Taină se șterge păcatul strămoșesc, precum și celelate păcate, dacă sunt; omul cel vechi moare și renaște la o nouă viață, iar cel renăscut devine membru al Bisericii și fiu al lui Dumnezeu, beneficiind de toate darurile harice cu care lucrează Tatăl în Fiul prin Duhul Sfânt. Deși sunt mai multe, aceste efecte ale Sfântului Botez se prezintă ca o unitate și simultaneitate desăvârșită, date în unitatea darului cel mai de preț pe care îl primim în această Sfântă Taină: *harul Sfântului Duh*. Este câștigul cel mai mare, după cum pierderea lui a fost efectul cel mai dramatic al căderii în păcat

1. Pr. lect. dr. Nicolae Dura, *Propovăduirea și Sfintele Taine*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1998, p. 149.

2. Sfântul Isaac Sirul, *Despre sfintele nevoințe*, cuv.LXXII, în „Filocalia sfințelor nevoințe ale desăvârșirii”, trad. pr. D. Stăniloae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1981, p. 361.

a lui Adam și a Evei. De altfel, învățătura Bisericii Ortodoxe despre efectele Sfântului Botez formează, tocmai din perspectiva harului, un întreg armonios cu învățătura ortodoxă despre starea originară, căderea în păcat și îndreptarea omului.

Omul, adus la existență de Dumnezeu cel Unul în Ființă și întreit în Ipostasuri, poartă în sine prin actul creației pecetea treimică, ce îi conferă vocația comunicării, vocația de persoană unică, irepetabilă și cu valoare absolută înaintea lui Dumnezeu.

Dumnezeu îl creează pe om din iubire, după chipul Său – adică persoană – și, deși incomunicabil în ființa Sa, nu îl lasă în părăsire, ci i se comunică, i se descoperă ca suprema existență dialogică și iubitoare³ prin energiile Sale necreate, nedespărțite de natura sa, adică prin har.

Pentru om, în starea primordială, harul era fereastra deschisă spre infinitatea lui Dumnezeu ca persoană și satisfăcea în mod real vocația lui spre absolut, setea după infinitul personal transcendent. Comunicând cu Creatorul său prin har, omul se putea împlini drept chip al lui Dumnezeu, evoluând spre asemănarea cu El, în infinitatea relației iubitoare cu El⁴. Alegând calea neascultării și pierzând „haina de lumină“ a harului, omul se scufundă în întuneric și suferă o desfigurare tragică a chipului lui Dumnezeu din el, nemaiputând ajunge prin propriile puteri la asemănarea cu Dumnezeu prin conlucrare cu harul. Dar Dumnezeu rămâne în iubire față de oameni, deși blestemul păcatului strămoșesc planează inexorabil asupra tuturor; astfel, „*la plinirea vremii*“ îl trimite pe Fiul Său să-i răscumpere pe cei de sub lege (Gal. 4, 4-5).

Actul prin care omul, moștenitor al păcatului strămoșesc, obține harul și iertarea acestui păcat și a tuturor păcatelor, precum și chipul lui Dumnezeu dinainte de cădere, este Taina Sfântului Botez: „*Când Domnul S-a suit pe cruce, când a murit și a înviat, atunci s-a dobândit oamenilor eliberarea de patimi, atunci s-a dat din nou chipul și frumusețea făpturii omenești... acum n-avem decât să urmăm și să înaintăm în viața harului. Și aceasta, Botezul este în stare să ne-o dea*“⁵.

3. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, p. 21.

4. Idem, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 2, Ed. I.B.M.B.O.R., București, p. 313.

5. Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, trad. rom. pr. prof. dr. Teodor Bodogae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2001, p. 46.

Este important să conștientizăm cum lucrează harul în noi în actul Botezului, dar, în egală măsură, este important să înțelegem valoarea conlucrării cu el după Botez, pe tot parcursul vieții noastre.

1. „...În moartea Lui ne-am botezat“. În baia Sfântului Botez au loc moartea și învierea noastră împreună cu Hristos: „*Căți ne-am botezat în Hristos, în moartea Lui ne-am botezat... căci dacă ne-am făcut împreună odrăslighi cu asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și Învierii Lui*“ (Rom. 6, 3-6).

Murind păcatului, murim împreună cu Hristos Care ne comunică prin har puterea Lui de neconținută jertfă⁶. Omul cel vechi moare pentru totdeauna, dar omul cel nou, renăscut prin Botez, trebuie să moară în continuare, cu o altfel de moarte – moartea ca predare continuă lui Dumnezeu împreună cu Hristos⁷, ca stare de jertfă continuă pentru celălalt, în care trebuie să vadă chipul lui Dumnezeu. Botezul constituie deci o moarte ontică și tainică, o actualizare a stării de pe Golgota: „*Hristos a primit în preacuratele Lui mâini și picioare cuie și a suferit, iar mie îmi dăruiește fără să sufăr, fără să mă doară, mântuirea prin participarea la durerea Sa*“⁸.

Această moarte prin Botez este „*întru asemănarea morții lui Hristos*“, nu e identică însă cu ea, pentru că noi murim ca om vechi păcătos, nu ca Hristos cel fără de păcat⁹. Este o moarte tainică (dar nu mai puțin reală ca moartea istorică a lui Hristos), prin care ne impropiem starea de jertfă pentru aproapele; fără a fi în aceeași stare cu Hristos, nu putem ajunge la Tatăl. Este o moarte prin care ne scufundăm în Dumnezeu, adică în adevărata viață, căci în Dumnezeu este viața nesfârșită.

2. Învierea cu Hristos. Harul necreat efectuează în Sfântul Botez *re-nașterea* prin identificarea cu moartea și învierea Domnului în așa fel, încât cel botezat suferă o moarte ontică față de păcat și, în același timp, o înviere ontologică. Moartea omului vechi și nașterea omului nou din Dumnezeu sunt simultane, nu este nicio distanță între ele. Intrând la Dum-

6. Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Ființa Tainelor în cele trei confesiuni*, în rev. „Ortodoxia“, an. VIII (1956), nr. 1, p. 15.

7. Idem, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 3, p. 46.

8. Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze, II, 5*, trad. pr. Dumitru Fecioru, vol. II, partea a II-a, București, 1945, p. 552.

9. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 3, p. 43.

nezeu ca jertfă, împreună cu Hristos, omul se sfințește, se umple de viața lui Dumnezeu.

Sfântul Chiril al Ierusalimului arată că prin Botez „*te cobori mort pentru păcate și te urci înviaț întru dreptate. Dacă ai fost împreună sădit cu asemănarea morții Mântuitorului, atunci vei fi învrednicit și Învierii. Căci după cum Iisus a murit luând păcatele lumii, ca să te învie întru dreptate, omorând păcatul, tot astfel și tu, când te cobori în apă și ești oarecum îngropat în apă ca și acela în mormântul de piatră, te scoli iarăși umblând întru înnoirea vieții*“¹⁰.

Această renaștere ontologică, efect al Sfântului Botez, nu e altceva decât o readucere a stării pe care o avea omul înainte de căderea în păcat. Precum arată Nicolae Cabasila, cuvintele „*naștere din nou*“ sau „*creare din nou*“ ne spun că cei care prin mijlocirea Botezului au fost născuți și aduși la o viață nouă avuseseră această viață încă de mai înainte, dar au pierdut-o și o regăsesc prin această taină, întocmai ca și marmura unei statui stricate pe care meșterul o cioplește din nou, ca să-i dea frumusețea de la început¹¹.

Existând o corespondență între fire și har – păcatul fiind împotriva firii iar harul fiindu-i propriu, această renaștere prin har corespunde întru totul firii, fiind cerută chiar de fire, după cum arată Nicolae Cabasila, prin exemplul Mântuitorului: „*Această viață se potrivește cu ființa noastră, căci a fost trăită de un om care a fost într-adevăr și Om și Dumnezeu, prin urmare, lipsit de orice păcat, chiar al firii omenești. Aceasta este pricina pentru care atunci când ne reînnoim prin Botez, însăși viața lui Hristos mijeste în mădulele noastre și tot aceasta este pricina pentru care, în clipa când ieșim din baia Botezului, suntem spălați de orice întinăciune a păcatului*“¹².

Omul e chip al lui Dumnezeu fiindcă e persoană, iar fundamentul persoanei nu consistă nici nu numai în suflet, nici numai în trup, ci în întrepătrunderea, în încopcierea lor tainică. La Botez, persoana umană în întregul ei – trup și suflet – renaște la o viață nouă, precum arată Sfântul Ioan Damaschin: „*Ne-a poruncit (Iisus) să ne renaștem prin apă și prin Duh*

10. Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheza, III*, 12 în *vol.cit.*, vol. I, partea I, București, 1943, p. 98-99.

11. Nicolae Cabasila, *op.cit.*, p. 50.

12. *Ibidem*, p. 45.

*(Ioan 3, 5)... Duhul, pe de o parte, reînnoiește în noi starea după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, iar apa, pe de altă parte, curățește, prin harul Duhului, corpul de păcat și-l eliberează de stricăciune. Apa îndeplinește icoana morții, iar Duhul dă arvuna vieții*¹³.

Renașterea la o viață nouă în Taina Sfântului Botez înseamnă refacerea chipului Logosului în om; omul se personalizează astfel deplin, încadrându-se în persoana lui Hristos, se umple de energiile necreate ale Duhului Sfânt, care iradiază din El. Fără harul Botezului, omul ar fi condamnat la depersonalizare, la alienare, în final la aneantizare, ființa lui fiind „târâtă spre cele rele, când de o patimă, când de alta, apropiindu-l de nimic”¹⁴, condamându-l la o existență nesubstanțială, inconsistentă, „o viață moartă”¹⁵; pierzându-și treptat conștiința de sine, omul ajunge să trăiască o criză a propriei identități. Pe de o parte, nu se mai poate cunoaște pe sine și rămâne la îndemâna mișcărilor iraționale ale sufletului (patimile), pe de altă parte, nu aude când Dumnezeu îl cheamă pe nume. Nu întâmplător, cel născut la o viață nouă prin Botez, devenind capabil să-I răspundă lui Dumnezeu în lumina harului, își primește acum și numele, ca o expresie a relației sale cu Dumnezeu și a faptului că este conștient de responsabilitatea sa personală¹⁶.

Realitatea renașterii tainice prin Botez este dată de faptul că, după spusele Sfântului Apostol Pavel, cei ce s-au botezat în Hristos s-au și îmbrăcat în Hristos (Gal. 3, 27). Haina aceasta, care nu rămâne una exterioară, ci se imprimă intim în ființa noastră, e haina de lumină a harului Sfântului Duh ce iradiază din umanitatea îndumnezeită a lui Hristos „*Cel îmbrăcat cu lumina ca și cu o haină*”.

3. Viață nouă, har și libertate în Biserică. Renașterea la o viață nouă prin Botez nu înseamnă încheierea unei etape în viața creștinului, ci este de fapt începutul unui drum lung și destul de anevoios către învierea noastră personală, prin creșterea noastră duhovnicească, asistați permanent de Hristos Care ne comunică starea Sa de jertfă și de înviere. Cu alte cuvinte,

13. Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, IV, 9, trad. pr. D. Fecioru, Ed. Scripta, București, 1993, p. 156.

14. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 3, p. 51.

15. *Ibidem*.

16. *Ibidem*, p. 52.

pentru cel botezat primirea Tainei nu trebuie redusă la amintirea unui eveniment unic și izolat din viața lui, ci trebuie ca Botezul să fie considerat un izvor al vieții celei noi, de la care e necesar să se adape în întreaga lui viață duhovnicească. Harul Botezului este suportul dumnezeiesc al întregii activități spirituale creștinești, dar depinde de noi dacă flacăra duhului se va stinge sau se va întreține.

Viața spirituală nu numai că începe cu harul Botezului, dar se menține și sporește continuu cu acesta: „*Prin urmare, dacă vreunul dintre credincioși, fiindcă a împlinit poruncile, află în sine oarecare lucrare duhovnicească pe măsura viețuirii sale, să creadă că a luat de mai înainte puterea pentru ea, întrucât a primit prin Botez harul Duhului, pricina tuturor virtuților; adică nu numai a virtuților ascunse și duhovnicești, ci și a celor ce au făcut vreun bine oarecare numai prin puterea lui*”¹⁷. De altfel, lucrarea noastră personală în cooperare cu harul Botezului este firească și necesară, căci Sfintele Taine nu au puteri magice care acționează asupra omului, independent de el, și care i-ar putea diminua libertatea. În conlucrarea sa cu harul Botezului, pe drumul desăvârșirii, omul își manifestă permanent *libertatea*, care este un dar de la Dumnezeu și un semn fundamental al chipului Său în om. Dumnezeu este liber la modul absolut; omul însuși a primit ca dar o libertate atât de mare, încât a putut renunța la ea. Alegând calea neascultării și a păcatului, a ales întunecarea chipului lui Dumnezeu în el și, ca o consecință directă, diminuarea propriei libertăți prin respingerea harului. Omul a trăit cu iluzia că libertatea înseamnă a alege între bine și rău, pe câtă vreme alegerea răului nu înseamnă altceva decât robia față de patimi, ascunsă sub masca libertății, îngustarea în egoism. Nu poate exista decât ori o falsă libertate, ori o libertate în bine, manifestată ca alegere a uneia din infinitele căi de realizare a noastră în Dumnezeu, prin har. Libertatea absolut neutră nu poate exista, este doar o construcție arbitrară a cugetului nostru¹⁸.

La Botez, primind harul Duhului Sfânt, libertatea noastră e din nou potențată pe măsura refacerii chipului lui Dumnezeu din noi. Prin eliberarea de păcatul strămoșesc, primim o libertate care include puterea de a nu mai păcătui. Aceasta pentru că harul divin nu e o forță impersonală, ci o

17. Marcu Ascetul, *Despre Botez*, în „Filocalia“, vol. 1, Ed. Harisma, București, 1993, p. 363.

18. Pr. prof. D. Stăniloae, *op.cit.*, vol. 2, p. 328.

manifestare a lui Dumnezeu cel personal; or, între Dumnezeu-Persoană și credincios-persoană nu poate exista o concurență în manifestarea puterii, pentru că iubirea reciprocă nu înseamnă îngrădirea libertății celuilalt, ci sporirea ei. Colaborând cu harul, omul se restabilește, de fapt, în umanitatea sa adevărată¹⁹, își „vine în fire“, asemenea fiului risipitor care se întoarce, e primit de Tatăl cu bucurie și iubire.

Spațiul desăvârșit al manifestării libertății personale este *Biserica*, în care viitorii creștini sunt integrați prin Taina Sfântului Botez, devenind fii după har ai Tatălui și formând o frățietate harică ce reprezintă Trupul tainic al Domnului. Sfântul Botez devine astfel „*Taina deplinei înfrățiri*“²⁰, căci „*Domnul, prin Botez, se face de o ființă cu noi, întrucât ne îndumnezeiește și pe noi și ne face frați ai Săi după har*“²¹.

Prin Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime a luat naștere, ca realitate istorică, Biserica, Trupul tainic pe care Hristos îl conduce fiindu-i Cap, iar Duhul îi dă suflare de viață, devine sufletul ei viu. Cu acest prilej, s-a săvârșit primul Botez creștin, formându-se apoi cea dintâi comunitate creștină (Fapte 2, 37-42). De atunci, toți cei botezați devin membrii Bisericii prin unitatea Capului ei – Hristos, și stabilind legătura cu Capul, membrele Trupului tainic al Domnului participă la comuniunea de viață eternă cu Sfânta Treime. Acesta este și motivul pentru care Sfântul Botez se săvârșește prin întretaia afundare în numele Sfintei Treimi, cum arată și Sfântul Ioan Damaschin: „...*ne botezăm în Sfânta Treime. Aceasta pentru că cei care se botează au nevoie de Sfânta Treime pentru menținerea și dăinuirea lor și este cu neputință să nu fie împreună unele cu altele cele trei Persoane ale Sfintei Treimi, căci Sfânta Treime e nedespărțită*“²². Deci, temeiurile botezării în numele Sfintei Treimi sunt, pe de o parte, veșnicia Persoanelor divine, ca temei al veșniciei fiecărei persoane aduse la existență de Dumnezeu după chipul Său; pe de altă parte, Hristos, prin Întrupare, face posibilă unirea noastră cu Sfânta Treime și unirea între noi, în iubire și deci fericirea noastră veșnică. Această posibilitate nu ar exista, dacă

19. *Ibidem*.

20. Idem, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, p. 200.

21. Teofan al Nyceii, *Epistola III*, Migne, P.G. CL (150) col. 329-340, apud Magistrand Sorin Cosma, *Efectele Sfântului Botez din punct de vedere dogmatic*, în „Mitropolia Olteniei“, an. XIV (1964), nr. 9-10, p. 523.

22. Sfântul Ioan Damaschin, *op.cit.*, p. 156.

Mântuitorul Hristos n-ar fi Unul din Treime și nu S-ar uni cu noi în Sfintele Taine, ridicându-ne la comuniunea de viață eternă cu Tatăl și cu Duhul²³.

Dacă începerea vieții în Hristos se face prin Taina Sfântului Botez, trăirea efectivă a acestei vieți devine posibilă prin Taina Mirungerii, strâns legată de Botez, taină în care începe epifania sau arătarea lui Hristos în modul de a fi al celui botezat²⁴. Iar Sfânta Taină care încoronează Botezul și Mirungerea este Sfânta Euharistie; noul botezat se unește real și personal cu Hristos pentru viața de veci, deci pentru ridicarea deasupra vieții pământești, căci viața cea nouă dobândită prin Botez nu poate exista fără perspectiva și arvuna vieții de veci susținută de Sfânta Euharistie, care devine „steaua polară ce călăuzește corabia vieții noastre pe valurile existenței pământești”²⁵.

4. Biserica este de fapt corabia salvatoare, „toate sfintele lăcașuri sunt corăbiile de pe întinsul «mării» involburate a vieții acesteia, iar Hristos Domnul, Arhiereul cel Veșnic, este corăbierul care, prin Sfinții Săi Apostoli, ne-a așezat pe slujitorii sfințiți la vâsle, «cu timp și fără timp», pentru ca să ieșim la «limanul» cel lin și neînvișorât”²⁶.

Calitatea de vâslași ai Corăbiei celei Sfinte care este Biserica ne responsabilizează pe noi, slujitorii sfintelor altare, ne îndatorează să păstrăm direcția și să veghem asupra sufletelor pe care le avem în grijă, osârduindu-ne întru dreapta slujire liturgică, pastorală, misionară și filantropică.

În ceea ce privește Taina Sfântului Botez, această dreaptă slujire înseamnă în primul rând respectarea normelor dogmatice, liturgice și canonice prevăzute de Sfânta Biserică pentru eficacitatea tainei²⁷, a căror cunoaștere este obligatorie. În plus, având în vedere că Sfântul Botez nu trebuie văzut doar ca un eveniment izolat în viața creștinului, ci începutul unei vieți noi, slujitorii tainei trebuie să manifeste grijă pastorală față de toți cei implicați direct în săvârșirea ei și de care va depinde în viitor chivernisirea harului primit de cel nou-botezat.

23. Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 203.

24. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2005, p. 321.

25. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică...*, vol. 3, p. 86.

26. ÎPS Casian, Arhiepiscopul Dunării de Jos, *Cuvânt-înainte*, în „Biserică, misiune, slujire. 11”, Ed. Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011, p. 12.

27. Gina Scarlat, *Sfânta Taină a Botezului. Prevederi canonice*, în *vol. cit.*, p. 80.

Botezul pruncilor este o practică a Bisericii Ortodoxe, întemeiată atât pe Sfânta Scriptură și pe Sfânta Tradiție²⁸, cât și pe ordinea gândirii logice. Chiar dacă pruncii nu-și pot mărturisi înaintea Sfântului Botez credința în mod propriu și responsabil, ei fac parte dintr-o familie creștină trăitoare în Biserică. Din această familie ei cresc precum mlădițele dintr-o tulpină, își trag nu numai existența trupească, dar și seva trăirii spirituale. Ei se deschid mult mai ușor credinței mărturisite de cei din familia lor decât cei mai vârstnici, sunt mai permeabili față de ceea ce depășește naturalul²⁹. Este și motivul pentru care Mântuitorul îi simte atât de aproape (Matei 18, 3, 14).

Legătura strânsă între copil și familia creștină din care provine și care îl aduce în biserică pentru Sfântul Botez este însă nu numai temei logic al Botezului pruncilor, dar și temei al grijii ulterioare a părinților pentru ca pruncul lor să crească în har, ca mădular al Trupului lui Hristos. Pentru aceasta, e nevoie de o atentă catehizare a *părinților* în legătură cu importanța Tainei Sfântului Botez, în primul rând, pentru a le reaminti că ei înșiși au fost botezați și e necesar să privească în continuare viața din perspectiva „*hainei de lumină*“ pe care au primit-o; în al doilea rând, pentru a nu fi „*nebăgători de seamă*“ față de harul ce se va sălășlui în pruncul lor, ajutându-l să crească într-o ambianță creștină și să rămână în Biserică. De asemenea, este foarte importantă comunicarea și colaborarea ulterioară a părinților cu slujitorii tainei care, pe măsură ce copiii cresc și îi vor cunoaște, vor fi percepuți de aceștia ca reali părinți sufletești, care se îngrijesc de sporirea lor duhovnicească. Această sporire duhovnicească a *copiilor* trebuie atent administrată, căci pruncii de azi sunt viitorul Bisericii lui Hristos. Sunt recomandate programe speciale în această direcție – catehetice și pastoral-misionare; un exemplu extraordinar este programul „*Hristos împărtășit copiilor*“, propus de Patriarhia Română tuturor parohiilor din cuprinsul ei, o modalitate de a-i face pe copiii de vârstă școlară să fie mai apropiați de biserica parohială în care au primit Botezul și de părintele duhovnicesc, iconom al tainei.

Nu în ultimul rând, *nașii* au un rol deosebit de important la botez, ei sunt garanți ai credinței curate a viitorului creștin, pe care o afirmă în Simbolul de credință, după ce s-au lepădat de Satana și s-au unit cu Hristos în numele pruncului pe care îl țin în brațe. Postura de garanți a nașilor este

28. Pr. prof. Dumitru Popescu, *op. cit.*, p. 319.

29. Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 64.

legitimă și necesară având în vedere că, în Tradiția Bisericii, Sfântul Botez e considerat și ca o învoire spirituală a primitorului tainei cu Dumnezeu, pentru o a doua viață și o viețuire mai curată: „... *puterea Botezului trebuie înțeleasă ca o învoire cu Dumnezeu... Dacă după Botez te va ispiti dușmanul luminii și ispititorul, ai prin ce să-l învingi: nu te teme de luptă! Opune-i apa, opune-i Duhul în care se vor stinge toate săgețile aprinse ale celui rău!*“ (Sfântul Grigorie de Nazianz).³⁰

Iar Sfântul Ioan Gură de Aur, în aceiași termeni, se referă la Sfântul Botez ca la un „contract, convenție sau legământ scris nu pe hârtie și nu cu cerneală, ci în Dumnezeu, prin Duh; cuvintele Lui rămân neșterse pe vecie în ochii și urechile Stăpânului ceresc“³¹.

Nașul, așadar, în postura de martor și garant al acestui contract, se angajează, ca un adevărat părinte spiritual, să vegheze la sporirea în cel botezat a credinței în Hristos și să îl ajute să trăiască potrivit acestei credințe, după pilda Mântuitorului. Se înțelege necesitatea ca slujitorul să se ocupe din vreme de catehizarea nașului, atrăgându-i atenția asupra însemnătății Sfântului Botez, dar și asupra datoriilor care îi revin față de cel pentru care a garantat înaintea lui Hristos.

Este relevant faptul că, în finalul slujbei Botezului, preotul se roagă pentru cel botezat, dar și pentru nașii lui: „*Și le dă lor să gândească toate întru legea Ta și să facă cele bine-plăcute Ție!*“.

Datoria slujitorilor, așadar, este de a veghea cu armele credinței și dreptei-slujiri darul cel mare al harului pe care îl administrează la Sfânta Taină a Botezului, încercând să îi ajute pe cei pe care îi păstoresc să conștientizeze importanța conlucrării cu acest har divin, care este semnul suprem al iubirii lui Dumnezeu față de noi și începutul mânturii noastre personale: „*La Botez ni se dau semințele virtuților, darurile Duhului Sfânt ca niște semințe semănate în sufletul omului, în ființa lui (...). Cei care înmulțesc darurile de la Botez, le-au făcut roditoare, ajung la asemănarea cu Dumnezeu cel Unul Sfânt!*“³².

30. *Ibidem*, p. 57.

31. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cateheza II ad Illuminandor 17*, apud pr. prof. Ene Braniște, *Explicarea Botezului în Catehezele baptismale ale Sfântului Ioan Gură de Aur*, în „Studii teologice“, seria a II-a, an. XXII, nr. 7-8, sept.-oct. 1970, București, p. 520.

32. PF Părinte Patriarh Daniel, *Lumina Botezului, lumina vieții noastre*, în „Ziarul Lumina“, nr. 6 (1810), an. VII, 10 ian. 2011, p. 3.